

УДК 347.4:347.952

DOI <https://doi.org/10.32689/3083-7359.2026.2.10>

ВИДИ МАЙНОВИХ ПРАВ, НА ЯКІ МОЖЕ БУТИ ЗВЕРНЕНО СТЯГНЕННЯ У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ

О. В. Мехед

TYPES OF PROPERTY RIGHTS SUBJECT TO LEVY IN ENFORCEMENT PROCEEDINGS

Oleg Mekhed

Анотація. Статтю присвячено дослідженню проблематики співвідношення майнового права та зобов'язального права вимоги як майна, на яке може бути звернено стягнення. Проаналізовано правову природу права вимоги одночасно як елемента змісту зобов'язального правовідношення та як самостійного майнового активу, здатного за певних умов виступати об'єктом цивільного обороту і примусової реалізації. Визначено, що для набуття правом вимоги значення самостійного майнового активу істотними є його реальність, визначеність за підставою виникнення, змістом та обсягом, економічна цінність, відчужуваність і можливість відокремлення від особи первісного кредитора.

Досліджено положення Закону України «Про виконавче провадження» та Господарського процесуального кодексу України, які регулюють звернення стягнення на майно і грошові кошти, що належать боржникові від інших осіб. Встановлено необхідність розмежування двох юридичних конструкцій: звернення стягнення безпосередньо на право вимоги як майнове право боржника та звернення стягнення на грошові кошти чи інше майно, які третя особа зобов'язана передати боржникові внаслідок виконання відповідного зобов'язання. Обґрунтовано, що до моменту такого виконання складовою майнової сфери боржника є саме право вимоги, а не конкретне майно третьої особи.

На підставі аналізу практики Верховного Суду встановлено, що застосування механізму звернення стягнення потребує підтвердження реального існування відповідної заборгованості, її розміру та інших обставин, які характеризують право вимоги як визначений майновий актив. Звернуто увагу на можливість примусового переходу права вимоги незалежно від волі його носія та збереження при цьому похідного характеру набутого права.

Виявлено недостатню узгодженість між цивільно-правовою природою зобов'язального права вимоги та процесуальними механізмами спрямування його економічної цінності на задоволення вимог кредитора. Обґрунтовано доцільність законодавчого розмежування звернення стягнення на майнове право та на майновий результат його реалізації, а також запровадження диференційованих процедур примусової реалізації окремих видів майнових прав з урахуванням їх правової природи.

Ключові слова: майнове право, право вимоги, зобов'язальне право, майно, кредитор, боржник, дебіторська заборгованість, звернення стягнення, виконавче провадження, примусове виконання.

Abstract. The article is devoted to the study of the problem of the correlation of property law and the obligatory right of claim as property that can be enforced. The legal nature of the right of claim is analyzed both as an element of the content of the obligatory legal relationship and as an independent property asset capable under certain conditions of acting as an object of civil turnover and forced sale. It is determined that for the right of claim to acquire the meaning of an independent property asset, its reality is essential, certainty on the basis of occurrence, content and scope, economic value, alienability and the possibility of separation from the person of the original creditor.

The provisions of the Law of Ukraine "On Enforcement Proceedings" and the Commercial Procedure Code of Ukraine, which regulate the enforcement of property and funds belonging to the debtor from other persons, have been studied. It is established that it is necessary to distinguish between two legal structures: foreclosure directly on the right of claim as a property right of the debtor and enforcement of funds or other property that a third party is obliged to transfer to the debtor as a result of the fulfillment of the relevant obligation. It is substantiated that until the moment of such performance, the component of the debtor's property sphere is the right of claim, and not the specific property of a third party.

Based on the analysis of the practice of the Supreme Court, it has been established that the application of the collection mechanism requires confirmation of the real existence of the relevant debt, its amount and other circumstances that characterize the right of claim as a certain property asset. Attention is drawn to the possibility of forced transfer of the right of claim regardless of the will of its bearer and at the same time preserving the derivative nature of the acquired right.

Insufficient consistency between the civil law nature of the law of obligations of the claim and the procedural mechanisms for directing its economic value to the satisfaction of the creditor's claims has been revealed. The expediency of legislative delimitation of foreclosure on property right and on the property result of its implementation, as well as the introduction of differentiated procedures for the enforcement of certain types of property rights, taking into account their legal nature, has been substantiated.

Key words: property law, right of claim, law of obligations, property, creditor, debtor, receivables, foreclosure, enforcement proceedings, enforcement.

1. Вступ. Розвиток сучасного цивільного обороту зумовлює необхідність переосмислення традиційного уявлення про склад майна боржника, за рахунок якого можуть бути задоволені вимоги кредитора. Майнова сфера особи не обмежується належними їй речами та грошовими коштами, а охоплює також майнові права, серед яких особливе місце посідають зобов'язальні права вимоги. Такі права, будучи елементом змісту конкретного зобов'язального правовідношення, водночас можуть мати самостійну економічну цінність, відчуватися, переходити до інших осіб та за певних умов використовуватися для задоволення вимог кредиторів їх носія.

Особливої актуальності зазначена проблема набуває у сфері примусового виконання рішень. Відсутність у боржника речей або наявних грошових коштів не обов'язково свідчить про відсутність у нього майнових активів. Боржник одночасно може виступати кредитором в інших зобов'язаннях і володіти правами вимоги до третіх осіб, зокрема щодо сплати грошових коштів. У такому разі постає питання про правову природу відповідного активу та можливість спрямування його економічної цінності на задоволення вимог стягувача.

Чинне законодавство передбачає можливість звернення стягнення як на майнові права боржника, так і на майно та грошові кошти, що належать йому від інших осіб. Водночас ці конструкції не є тотожними. До моменту виконання третьою особою свого зобов'язання боржникові належать не конкретні грошові кошти цієї особи, а суб'єктивне право вимагати їх сплати. Відтак виникає необхідність розмежування самого зобов'язального права вимоги як майнового активу та майнового результату реалізації такого права.

Недостатня визначеність цього співвідношення має не лише теоретичне, а й безпосереднє практичне значення. Від правильної кваліфікації об'єкта стягнення залежать підстави та порядок його виявлення, підтвердження, оцінки, арешту і примусової реалізації. Це зумовлює необхідність узгодження цивільно-правового розуміння права вимоги як майна з передбаченими виконавчим і процесуальним законодавством механізмами задоволення вимог кредитора.

Метою дослідження є визначення співвідношення майнового права та зобов'язального права вимоги як самостійного майнового активу, встановлення правових передумов і особливостей звернення на нього стягнення, розмежування звернення стягнення безпосередньо на право вимоги та на майновий

результат його реалізації, а також формулювання пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання примусової реалізації майнових прав боржника.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика визначення правової природи зобов'язального права вимоги, його місця у системі майнових прав, оборотоздатності, відступлення та можливості використання як об'єкта примусового виконання досліджена у працях таких науковців, як Н. Голубєва, В. Калакура, В. Красуцький, О. Лохматов, А. Подольський та Л. Тарасенко. Окремі аспекти звернення стягнення на майнові права та дебіторську заборгованість також отримали розвиток у сучасній судовій практиці Верховного Суду. Водночас недостатньо дослідженим залишається співвідношення зобов'язального права вимоги як самостійного майнового активу та майнового результату його реалізації у механізмі примусового виконання, що зумовлює необхідність подальшого теоретичного узагальнення цієї проблематики.

2. Матеріали та методи. Матеріалами дослідження стали положення цивільного, господарського процесуального законодавства та законодавства про виконавче провадження, практика Верховного Суду, а також наукові праці щодо майнових прав, зобов'язального права вимоги та звернення стягнення на майно боржника. Методологічну основу становили діалектичний, системно-структурний, формально-юридичний, логіко-семантичний та порівняльно-правовий методи, застосовані для визначення правової природи права вимоги, його місця у складі майна боржника та розмежування механізмів звернення стягнення на майнове право і майновий результат його реалізації.

3. Результати та обговорення. Досліджуючи право вимоги як самостійний об'єкт цивільних прав, Н. Голубєва зазначає, що «виокремлення права вимоги у об'єкт права здійснилось у законодавстві поступово», тоді як дискусія щодо можливості існування «прав на права» залишається актуальною. При цьому зобов'язальне майнове право (право вимоги) як об'єкт цивільних правовідносин характеризується тим, що, по-перше, має бути відчуваним, тобто здатним до відокремлення від його носія та передачі іншій особі, а по-друге, повинно мати економічну цінність і бути придатним до оплатного обміну [18, с. 59].

Наведені ознаки дозволяють розмежувати право вимоги як елемент змісту конкретного зобов'язального правовідношення та право вимоги як самостійний майновий актив. Саме

відчужуваність та економічна цінність створюють передумови для включення такого права до цивільного обороту як майна, а відтак – для постановки питання про можливість використання його вартості для задоволення вимог кредиторів його носія.

Характеризуючи практичне значення права вимоги як майнового активу боржника, А. Подольський зазначає, що «звернення стягнення на дебіторську заборгованість є досить дієвим механізмом виконання рішення суду». Навіть за відсутності у боржника речей або грошових коштів продовження договірних відносин може зумовлювати виникнення у нього прав вимоги до контрагентів, які набувають самостійного значення у виконавчому провадженні. Автор також звертає увагу на сформовану практику задоволення судами заяв про звернення стягнення на майно та кошти, які належать боржнику від інших осіб [19].

Це засвідчує, що відсутність у боржника наявних матеріальних активів не означає відсутності майна, за рахунок якого потенційно можуть бути задоволені вимоги його кредитора. Зобов'язальне право вимоги, маючи економічну цінність, фактично розширює майнову сферу боржника за межі належних йому речей і наявних коштів та набуває особливого значення як потенційне джерело примусового задоволення вимог кредитора.

Верховний Суд у постанові від 22 січня 2024 року у справі № 917/234/21 зазначив, що під час вирішення питання про звернення стягнення на грошові кошти, які належать особі, що має заборгованість перед боржником, «предметом дослідження суду має бути факт наявності заборгованості», підтверджений належними доказами. При цьому Суд наголосив, що «факт існування заборгованості не обов'язково має підтверджуватись судовим рішенням», однак за його відсутності суд повинен самостійно оцінити наявність відповідної заборгованості, її розмір та інші обставини, що визначають реальність відповідної вимоги [20].

Отже, для звернення стягнення необхідно встановити формальну наявність зобов'язального правовідношення: необхідно довести, що у боржника реально виникло майнове право вимоги до третьої особи, визначити його обсяг та підтвердити належними доказами.

Розглядаючи питання звернення стягнення на кошти особи, яка має заборгованість перед боржником, Верховний Суд у постанові від 25 грудня 2024 року у справі № 902/831/23 виходить із необхідності встановлення судом

факту існування відповідної заборгованості, її розміру та характеру, зокрема наявності або відсутності спору щодо неї. Отже, застосування механізму звернення стягнення передбачає попереднє підтвердження реальності зобов'язального права вимоги, за рахунок якого фактично має бути забезпечено задоволення вимог стягувача [21].

Такий підхід дозволяє розглядати визначеність права вимоги як необхідну передумову набуття ним значення майнового активу в механізмі примусового виконання. Сам факт існування зобов'язального правовідношення ще не означає наявності майна, придатного для звернення стягнення: необхідним є існування конкретного, підтвердженого та визначеного за обсягом права вимоги боржника до третьої особи. У цьому контексті звернення стягнення фактично перетворює економічну цінність належного боржникові зобов'язального права вимоги на засіб задоволення вимог уже його власного кредитора.

У постанові від 09 січня 2024 року у справі № 908/1276/21 (908/921/22) Верховний Суд, аналізуючи механізм, передбачений статтею 336 ГПК України, виходить із того, що звернення стягнення на грошові кошти особи, яка має заборгованість перед боржником, є спеціальним способом виконання судового рішення та передбачає встановлення факту існування відповідної заборгованості перед боржником [].

У цьому контексті необхідно розмежовувати право вимоги боржника до третьої особи та грошові кошти, які становлять предмет виконання відповідного зобов'язання. Право вимоги існує як належне боржникові зобов'язальне майнове право, тоді як кошти є самостійним об'єктом цивільних прав, отримання якого становить результат реалізації такого права. Передбачений статтею 336 ГПК України механізм фактично дозволяє спрямувати майновий результат реалізації належного боржникові права вимоги безпосередньо на задоволення вимог його кредитора, не очікуючи попереднього надходження відповідних коштів до майнової сфери боржника.

Це дає підстави розмежовувати звернення стягнення безпосередньо на майнове право вимоги та звернення стягнення на грошові кошти, належні боржникові внаслідок існування такого права. Економічний результат обох механізмів може бути подібним, однак їх об'єкти та юридична конструкція не є тотожними, що має враховуватися при визначенні місця зобов'язального права вимоги серед майна, на яке може бути звернено стягнення.

Аналізуючи співвідношення положень Закону України «Про виконавче провадження» та статті 336 ГПК України, Верховний Суд у постанові від 25 березня 2026 року у справі № 910/9063/22 звернув увагу на існування спеціального механізму звернення стягнення на майно (грошові кошти), яке належить боржнику від інших осіб. Застосування такого механізму пов'язане з необхідністю встановлення існування майнового обов'язку третьої особи перед боржником та визначення того активу, за рахунок якого можуть бути задоволені вимоги стягувача [23].

Зазначений механізм демонструє особливість зобов'язального права вимоги як елемента майнової сфери боржника. Економічна цінність такого права полягає не лише у потенційній можливості отримання боржником певного майна в майбутньому, а й у можливості законодавчого спрямування відповідного майнового результату безпосередньо на задоволення вимог його кредитора. Таким чином, право вимоги набуває значення активу, який опосередковує доступ кредитора до майна, належного боржникові від третьої особи.

Водночас конструкція статті 336 ГПК України додатково підтверджує необхідність розмежування самого зобов'язального права вимоги та майна, яке третя особа повинна передати боржникові на виконання відповідного зобов'язання. Звернення стягнення на майновий результат реалізації права вимоги не є тотожним зверненню стягнення на саме право вимоги як самостійний об'єкт цивільних прав, хоча в обох випадках економічною основою задоволення кредитора виступає належне боржникові майнове право.

Розглядаючи правову природу заходів примусового виконання, Верховний Суд у постанові від 18 листопада 2021 року у справі № 757/22247/19-ц зазначив, що одним із таких заходів є «звернення стягнення на кошти, цінні папери, інше майно (майнові права), корпоративні права, майнові права інтелектуальної власності, об'єкти інтелектуальної, творчої діяльності, інше майно (майнові права) боржника, у тому числі якщо вони перебувають в інших осіб або належать боржникові від інших осіб» [24].

Наведена позиція демонструє, що об'єктом примусового виконання може виступати не лише матеріальне майно боржника, а й належні йому майнові права різної правової природи. У контексті зобов'язальних відносин особливого значення набуває право вимоги боржника до третьої особи: воно має самостійну економічну цінність і входить до

складу його майнової сфери, а тому за певних юридичних передумов може бути використане для задоволення вимог кредитора.

При цьому формула «майно (майнові права), яке належить боржникові від інших осіб» потребує відмежування від безпосереднього звернення стягнення на саме право вимоги. У першому випадку стягнення спрямовується на майновий результат виконання зобов'язання третьою особою перед боржником, тоді як у другому самостійним об'єктом примусового впливу виступає належне боржникові зобов'язальне право. Таке розмежування має принципове значення для визначення правового режиму права вимоги як майна.

Нормативною основою для визначення майнових прав як можливого об'єкта примусового виконання є Закон України «Про виконавче провадження» [25]. Відповідно до статті 10 Закону одним із заходів примусового виконання рішень є звернення стягнення на кошти, цінні папери, інше майно (майнові права), корпоративні права, майнові права інтелектуальної власності та інше майно (майнові права) боржника. Водночас частина перша статті 53 передбачає право виконавця звернути стягнення на майно боржника, що перебуває в інших осіб, а також на майно та кошти, що належать боржнику від інших осіб.

Зіставлення зазначених положень виявляє певну неоднозначність у визначенні безпосереднього об'єкта примусового виконання. Якщо третя особа зобов'язана сплатити боржникові грошові кошти, до моменту виконання такого зобов'язання у майновій сфері боржника існують не самі ці кошти, а зобов'язальне право вимоги їх сплати. Відповідно, формулювання про звернення стягнення на «кошти, що належать боржнику від інших осіб» фактично ґрунтується на існуванні у боржника права вимоги до відповідної третьої особи.

У зв'язку із цим необхідно розмежовувати два можливі об'єкти примусового впливу: саме право вимоги як належне боржникові майнове право та майно, що становить предмет виконання зобов'язання за такою вимогою. До фактичного виконання зобов'язання грошові кошти третьої особи не можуть ототожнюватися з коштами боржника, тоді як право вимагати їх сплати вже входить до його майнової сфери. Отже, економічною та цивільно-правовою передумовою застосування механізму статті 53 Закону України «Про виконавче провадження» є наявність у боржника зобов'язального майнового права вимоги, реалізація якого дозволяє спрямувати належний за ним майновий результат на задоволення вимог стягувача.

Особливий механізм реалізації належного боржникові права вимоги закріплено у статті 336 Господарського процесуального кодексу України [26], відповідно до якої суд, що розглядав справу як суд першої інстанції, може за заявою стягувача або державного чи приватного виконавця звернути стягнення на грошові кошти особи, яка має заборгованість перед боржником, за умови що така заборгованість не оспорується цією особою або підтверджена судовим рішенням, яке набрало законної сили.

З цивільно-правової точки зору така конструкція потребує уточнення щодо визначення безпосереднього об'єкта стягнення. До моменту виконання третьою особою свого грошового зобов'язання боржникові належать не конкретні грошові кошти цієї особи, а зобов'язальне право вимоги їх сплати. Грошові кошти залишаються майном третьої особи до моменту їх передачі або списання, тоді як до майнової сфери боржника входить право вимагати належного виконання зобов'язання.

Таким чином, стаття 336 ГПК України формулює процесуальний механізм як звернення стягнення на грошові кошти особи, яка має заборгованість перед боржником, хоча цивільно-правовою передумовою його застосування є існування у боржника майнового права вимоги до цієї особи. Виникає своєрідна невідповідність між цивільно-правовою природою активу боржника та процесуальною формою його примусової реалізації: об'єктом належності боржникові є право вимоги, тоді як безпосередньо стягнення спрямовується на майновий результат виконання відповідного зобов'язання.

На цій підставі звернення стягнення на право вимоги як самостійне майнове право та звернення стягнення на грошові кошти, які третя особа зобов'язана сплатити боржникові, доцільно розглядати як юридично відмінні конструкції. У першому випадку предметом примусової реалізації є саме суб'єктивне зобов'язальне право, у другому – законодавчо встановлюється механізм перенаправлення результату виконання цього права безпосередньо кредиторів його носія. Таке розмежування дозволяє точніше визначити місце зобов'язального права вимоги серед майна боржника та механізми використання його економічної цінності для задоволення вимог кредиторів.

Досліджуючи можливість відступлення права вимоги до майнового поручителя, В. Красуцький обґрунтовує позицію, відповідно до якої такі права вимоги не можуть

самі по собі виступати об'єктами цивільних правовідносин. Можливість їх відчуження виникає лише після трансформації забезпечувальної вимоги у звичайне право вимоги, передумовами чого є порушення боржником основного зобов'язання та конкретизація обсягу відповідної вимоги [27, с. 198].

Ця позиція демонструє, що не кожне суб'єктивне право вимоги автоматично набуває властивостей самостійного оборотоздатного майнового активу. Для цього право має бути достатньо визначеним за підставами виникнення, змістом та обсягом і придатним до відокремлення від первісного правовідношення. Такий підхід має значення і для звернення стягнення на право вимоги: сама потенційна можливість виникнення майнової вимоги ще не означає існування майна, здатного виступати самостійним об'єктом примусової реалізації.

Аналізуючи відступлення права вимоги, О. Лохматов та В. Калакура звертають увагу на існування в сучасній національній практиці примусового підходу до переходу права вимоги. У такому разі має місце сингулярне правонаступництво, оскільки набуття кредитором майнового права вимоги залежить від наявності відповідного права у боржника, однак воля останнього під час такого переходу не враховується [28].

Наведений підхід має безпосереднє значення для визначення права вимоги як майна, на яке може бути спрямований примусовий вплив. Якщо майнове право здатне переходити до іншої особи незалежно від волі його носія, право вимоги виявляє властивості самостійного майнового активу, відокремленого від особи кредитора. Водночас принциповою передумовою такого переходу залишається реальне існування відповідного права у боржника: у порядку примусового правонаступництва до набувача не може перейти більше прав, ніж належало їх попередньому носієві. Це зближує механізм примусового переходу права вимоги зі зверненням стягнення на нього як на самостійний об'єкт майнової сфери боржника.

Досліджуючи особливості примусового виконання щодо майнових авторських прав, Л. Тарасенко звертає увагу на те, що Закон України «Про виконавче провадження» та законодавство у сфері авторського права не містять спеціальних норм, які визначали б порядок звернення стягнення на такі об'єкти, що розглядається як недолік чинного правового регулювання. Водночас у разі перевищення вартості майнових авторських прав над розміром заборгованості допускається мож-

ливість реалізації лише частини відповідних майнових прав, вартість яких є достатньою для задоволення вимог стягувача [29, с. 308].

Наведена позиція демонструє практичне значення визнання майнового права самостійним об'єктом стягнення: примусовій реалізації потенційно може підлягати не лише право в цілому, а й певна частина належних боржникові відчужуваних майнових прав. Водночас це виявляє ширшу проблему чинного виконавчого законодавства: закріпивши майнові права серед об'єктів стягнення, законодавець не сформував універсального механізму їх оцінки, подільності та примусової реалізації з урахуванням правової природи конкретного виду права. Така проблема характерна не лише для майнових прав інтелектуальної власності, а може виникати і при зверненні стягнення на зобов'язальні права вимоги, що додатково обґрунтовує необхідність диференціації процедур примусової реалізації окремих видів майнових прав.

4. Висновки. Проведене дослідження засвідчує необхідність розмежування майнового права як загальної цивільно-правової категорії, зобов'язального права вимоги як суб'єктивного права кредитора та права вимоги як самостійного майнового активу. Перебування права вимоги у структурі зобов'язального правовідношення саме по собі не виключає можливості набуття ним властивостей об'єкта цивільних прав. За умови достатньої визначеності, економічної цінності, відчужуваності та відокремленості від особи первісного кредитора право вимоги здатне брати участь у цивільному обороті та входити до складу майна його носія.

Встановлено, що не кожна потенційна можливість кредитора вимагати певної поведінки від боржника може розглядатися як самостійний майновий актив. Для цього право вимоги має реально існувати, бути визначеним за підставою виникнення, змістом та обсягом і, якщо інше не впливає із закону або природи відповідного зобов'язання, бути здатним до переходу іншій особі. Саме сукупність таких властивостей дозволяє відмежувати право вимоги як елемент змісту зобов'язання від оборотоздатного майнового права, що може мати самостійну економічну вартість.

Аналіз законодавства про виконавче провадження та судової практики дає підстави розмежовувати звернення стягнення на право вимоги як майнове право і звернення стягнення на майно або грошові кошти, які третя особа зобов'язана передати боржникові. У першому випадку об'єктом примусової реалізації є саме суб'єктивне майнове право

боржника; у другому – майновий результат виконання зобов'язання, спрямований безпосередньо на задоволення вимог стягувача. Подібність економічного результату цих механізмів не усуває відмінностей їх цивільно-правової природи.

Виявлено певну невідповідність між цивільно-правовою природою права вимоги та процесуальними конструкціями його використання для задоволення вимог кредитора. Зокрема, стаття 53 Закону України «Про виконавче провадження» та стаття 336 ГПК України оперують категоріями майна і грошових коштів, що належать боржникові від інших осіб, хоча до моменту виконання відповідного зобов'язання у майновій сфері боржника перебувають не конкретні грошові кошти третьої особи, а право вимоги їх сплати. Відтак цивільно-правовою передумовою застосування такого процесуального механізму є існування у боржника дійсного та визначеного зобов'язального майнового права.

Практика Верховного Суду підтверджує, що для застосування механізму звернення стягнення необхідно встановити не лише формальне існування правовідношення між боржником і третьою особою, а й реальність відповідної заборгованості, її розмір та, у передбачених законом випадках, безспірність. Сам факт укладення договору не є достатнім підтвердженням існування майнового активу, придатного для використання у процедурі примусового виконання. Такий підхід підтверджує необхідність індивідуалізації та встановлення дійсності права вимоги до спрямування його економічної цінності на задоволення вимог кредитора.

Здатність права вимоги до примусового переходу незалежно від волі його носія додатково підтверджує можливість його існування як самостійного майнового активу. Водночас принцип похідності такого переходу означає, що набувач може отримати лише те право і в тому обсязі, в якому воно належало боржникові. Отже, примусовий характер переходу не усуває необхідності попереднього встановлення існування, змісту та обсягу відповідного права.

Порівняння з механізмами звернення стягнення на інші види майнових прав, зокрема майнові права інтелектуальної власності, свідчить про ширшу проблему виконавчого законодавства. Визнаючи майнові права можливими об'єктами стягнення, законодавство не встановлює достатньо диференційованих процедур їх опису, арешту, оцінки, визначення подільності та примусової реалізації

залежно від правової природи конкретного права. Застосування до всіх майнових прав механізмів, сформованих переважно для речей і грошових коштів, не враховує специфіки нематеріальних майнових активів.

У зв'язку із цим доцільним є вдосконалення законодавства про виконавче провадження шляхом чіткого розмежування звернення стягнення на майнове право боржника та на майно, належне боржникові внаслідок

реалізації такого права, а також встановлення спеціальних правил примусової реалізації оборотоздатних прав вимоги. Це дозволить узгодити цивільно-правову природу права вимоги з процесуальними механізмами його використання у виконавчому провадженні та створить більш визначений механізм задоволення вимог кредитора за рахунок усієї сукупності економічно цінних активів боржника.

REFERENCES

1. Holubieva, N. Yu. (2016). Pravo vymohy kredytora yak riznovyd mainovoho prava (ob'ekt tsyvilnykh prav). *Visnyk Pivdennoho rehionalnoho tsentru Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy*. № 9. S. 52–61. https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF%2Fvprc_2016_9_10.pdf&P21DBN=UJRN
2. Podolskyi, A. (2024). Zvernennia stiahnennia na debitorsku zaborhovanist: shcho slid urakhuvaty. *Zakon i biznes*. 22.11.2024. <https://unba.org.ua/publications/9748-zvernennya->
3. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho hospodarskoho sudu vid 22.01.2024 u spravi № 917/234/21. YeDRSR № 116510822. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116510822>
4. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho hospodarskoho sudu vid 25.12.2024 u spravi № 902/831/23. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124199153>
5. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 09.01.2024 u spravi № 908/1276/21 (908/921/22). <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116175222>
6. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho hospodarskoho sudu vid 25.03.2026 u spravi № 910/9063/22. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/135155889>
7. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu vid 18.11.2021 u spravi № 757/22247/19-ts. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101211398>
8. Pro vykonavche provadzhennia: Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 № 1404-VIII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2016. № 30. St. 542. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>
9. Hospodarskyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 06.11.1991 № 1798-XII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1992. № 6. St. 56. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
10. Krasutskyi, V. V. (2021). Tsyvilno-pravove rehuliuвання vidstuplennia prava vymohy do mainovoho poruchytelia. *Yurydychnyi visnyk*. № 2. S. 194–200. https://www.yurvisnyk.in.ua/v2_2021/2_2021.pdf
11. Lokhmatov, O. A., Kalakura, V. Ya. (2024). Normatyvni ta sudovi aspekty vidstuplennia prava vymohy u zakonodavstvi Ukrainy ta zarubizhnykh krain. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Mizhnarodni vidnosyny*. № 1 (57). S. 103–110. <https://intern.bulletin.knu.ua/uk/article/view/1526/2269>
12. Tarasenko, L. L. (2025). Osoblyvosti zdiisnennia vykonavchoho provadzhennia pry zvernenni stiahnennia na ob'ekty avtorskoho prava. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*. № 5. Ch. 1. S. 303–308. <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/342315/330139>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Oleg Mekhed

Applicant of the Department of Civil and Commercial Law,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
e-mail: oleg1785@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-5762-1148>

Мехед Олег Валерійович

Здобувач кафедри цивільного та господарського права,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
e-mail: oleg1785@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-5762-1148>

Дата надходження статті: 08.05.2026

Дата надходження виправленої версії статті: 02.06.2026

Дата прийняття статті: 12.06.2026

Дата публікації статті: 05.10.2026